

SAMANTA HADŽIĆ ŽAVSKI

Še en vdih

PRVI DEL

Jezus

Danes je 27. junij. Praznovanje je. Namenjeno je meni, priložnost je obletnica mojega rojstva. Tudi sama praznujem, saj bom novico, ki me bo tako potrla, da mi nikoli več ne bo do slavlja izvedela šele čez nekaj dni. Ampak danes je drugače.

»Zaslužiš si, mami,« mi nazdravi Teja, ko presenečena vstopim v prostor, po tem, ko vsi v en glas zakričijo *presenečenje*.

»Ja, mami, vse najboljše!« mi Zola v roko potisne kozarec.

Zadovoljna sem, razmišljam po plazu poljubov in čestitk z vseh strani, pomešanih s solzami presenečenja na mojih licih. Tu so vsi, ki mi kaj pomenijo. Za menoj je pol stoletja. Pol stoletja! Kaj takega. Sicer imam občutek, da sem mentalno ostala nekje pri dvaintridesetih. Ja, ravno nekje po Tejinem rojstvu, vseeno pa ne morem mimo obdobja, ko je odšel Simon, njun oče, takrat sem se precej postarala, če ne telesno, pa vsaj v glavi in srcu. Vendar to ni zgodba za današnje slavje. To je zgodba za kdaj drugič, kasneje.

Pavel in jaz sediva sredi dogajanja, videti je, kot da smo na najini poroki. Seveda o njej nisva nikoli razmišljala. Ne bi imelo smisla. Še vedno sem poročena s Simonom, tako ali drugače. Ljudje se smeji, jedo, trkajo s kozarci, uživajo. Če bi na hitro preštela družino in prijatelje, bi rekla, da nas je okoli sedemdeset.

»Kako bomo plačali vse tole?« me naenkrat prešine, medtem ko se nagnem k Pavlu, da bi komentirala ponesrečeno eksplozijo na glavi tete Vide.

»Ne skrbi, za vse je poskrbljeno!« me skuša na hitro pomiriti.

»Ne, res. Kako si naj tole privoščim?« me skrbi. Ravno sem se izkopala iz obdobja, ko posel ni ravno cvetel, trenutno je super, ampak pri teh stvareh nikoli ne veš, pridejo meseci, ko životariš, kmalu za tem so meseci, ko ti sploh ni treba gledati na denar. Na samostojno poslovno pot sem se v celoti podala šele pred desetimi leti. Pred tem sem bila previdna in sem raje redno delala, potem pa ustvarjala v prostem času, bolj za dodaten zaslužek. Prej sta bili puncni še majhni, nisem upala vsega kar pustiti in živeti samo od slikanja.

Že od nekdaj sem vedela, da želim življenje posvetiti slikanju. Spomnim se, kako sem, ko sem bila majhna, enkrat nalletela na neko staro nemško slikanico, ki se je vtisnila vame, v vsako poro posebej. Podobe iz te knjige, čeprav niti ne vem, kakšen je bil njen naslov, naslikam še danes. Ko zaprem oči, pred sabo vidim ilustracije, ki so čiste, izostrene, kot da od mojega poslednjega snidenja z njimi ni minilo že štirideset let. Žal mi je, da se zgodbe ne spomnim prav dobro. Knjigo sem v preteklosti že skušala najti, ampak brez uspeha. Vem, da se v zgodbi pojavlja lisica, ki pomaga ježku, ki je ostal brez mamice. Barve, ki jih je ilustrator uporabljal, so siva, rjava, zelena in modra. Živali so imele gosto in močno dlako ter kvadratne obraze.

»Nehaj, no. Vsak je dal nekaj zraven, preostanek pa smo dali za skupno darilo, to je to. Prosim, če nehaš vrtati, ker točno vem, kam vse to pelje.« Pavel pogled zapiči v teto Vido, ki se masti s piškoti in hlasta po različnih vrstah peciva, kot da je njena sladkorna bolezen izpuhtela. Medtem potresava z glavo, da je videti, da njena pričeska živi svoje življenje in uživa na neki drugi, tehno zabavi.

»Sploh pa, a ne vidiš, da se okoli naju dogajajo naravne katastrofe, ti pa se ukvarjaš z denarjem?!«

»Ha, ha. Tokrat naj ti bo,« se kislo nasmehnem in ga potrepljam po rami, medtem ko se počasi dvignem od mize in odpravim ven.

Ko stopim pred dvorano, da bi se malo ohladila, saj je notri vroče kot v peklu, zagledam otroke na svoji levi strani, kako se za vhodom, pri igralih, neuspešno skrivajo in kadijo. Prikradem se jim za hrbet, ko slišim Evo, hčerko svoje najboljše prijateljice, *Zola, pazi, tvoja mama*.

»Ima kdo kakšen čik?« vprašam najstnike, ki me presenečeno gledajo.

»Kaj je, samo enkrat se živi,« želim podkrepiti svoje vprašanje. Še vedno nič, dokler direktno ne pomignem z brado proti Evi.

»Samo, prosim, ne povedati moji mami,« reče in mi poda škatlico.

»Ogenj,« rečem s cigareto v ustih. Matej mi prižge.

Otroci še vedno gledajo vame, in odkar stojim zraven njih, še nihče ni upal premakniti rok, v katerih držijo cigarete. Potegnem cigareto in zdi se mi, da se bom zadušila. Zasmejijo se in se končno malo sprostijo.

Točno se spomnim trenutka, ko sem pokadila zadnjo cigareto. Tudi predzadnje se dobro spomnim. Eno in drugo je ločil test nosečnosti.

»Okej, zdaj grem,« sem rekla Simonu, ko sva stala na balkonu.

»V redu. Srečno!« je zaželel, trezen kot vedno. Od nekdaj sem mu zavidala to zmožnost ohranjanja razsodnosti še v najbolj negotovih situacijah.

Nekaj trenutkov kasneje sva spet stala na balkonu, tokrat oba solzna od sreče. Kar nekaj časa sva se trudila za to, vmes sva mislila, da nama ne bo nikoli uspelo.

»Pizda, to je to. Otroka bova dobila,« sem rekla in prižgala še zadnjo cigareto v svojem življenju. Tako sem vsaj mislila do zdaj. Ni držalo. Ne to s cigareto ne to z otrokom. Prvi – ime bi mu bilo Timon, čeprav je Simon temu ostro nasprotoval, rekel je, da bi bil bedak, če bi dal svojemu sinu ime, ki se rima

na njegovo, *Ivan bo, tako kot moj pradedek*, je govoril, a oba sva vedela, da bo na koncu obveljala moja beseda – se je rodil mrtev v mojem petem mesecu nosečnosti, s sproženim porodom. Po tem sem bila prepričana, da bom še kadila, pa se na svoje in Simonovo presenečenje nisem nikoli več odpravila v trafiko na Dunajski, kjer sem kupila večino svoje kadilske zaloge. Seveda se mi je s Timonovo smrtjo podrl svet in najbolj me je bolelo, ko mi je kdo rekel, *saj sta še mlada, saj bodo še priložnosti*. Seveda so imeli prav, a rojstvi Zole in Teje nista odtehtali ali pa izbrisali bolečine, s katero sva se s Simonom soočala ob izgubi najinega prvega otroka. Teга dela njune predzgodovine najini hčerki ne poznata in tako bo najbrž tudi ostalo. Timona nama namreč ni bilo treba poimenovati in pokopati, kot bi se zgodilo, če bi še vztrajala s to, k bridkemu koncu usmerjeno nosečnostjo. Tudi zaradi tega nama ni bilo nič lažje, izgubila sva del sanj in upov za prihodnost.

»Kaj pa je to, Jezus?« rečem in se zasmejim tudi sama.

»A na faracajgu? Ja, Jezus je. Tako mi ga vsak vrne. Vse ostale mi pokradejo, Jezus pa očitno v ljudeh zbudi slabo vest,« razloži sestričnin sin in se reži.

»In, kako kaj faks?« se obrnem proti Evi, ki je edina od trojice že na faksu.

»Pa je šlo pet sekund kul mame,« zavzdihne Zola.

»Ej. Pazi, na tankem ledu stojiš,« privzdignem obrvi in pogledam hčer, ki mi stoji naproti. Ravno vstopa v fazo nekje med punco in mlado žensko. Mislim, da je karakterno že precej oblikovana, vseeno pa potrebuje še nekaj izkušenj, ki jo bodo sestavile v najim�nitnejšo osebo, kar jih poznam. Zola ima dolge rjave lase, ki jih je za današnje priložnost razpustila in zravnala, drugače jih vedno spenja v gost čop. Za črnosivimi očali z dioptrijo, ki je verjetno posledica nenehnega prebiranja knjig v vseh možnih razmerah, se skrivajo Simonove

oči in pod njimi ter na obrazu pege, prav tako podedovane od njega.

»V redu, en izpit mi je še ostal za september, drugače pa sem zaključila, no, za v drugi letnik imam pogoje, v glavnem,« odgovori Eva, ki je bila tako kot Zola v svoji generaciji zlata maturantka.

»Super, pridna si. Boš lahko mentorica naši Zoli. Čeprav tudi ne dvomim, da ji bo šlo brez težav,« pogledam proti hčerki, ki mi je v preteklosti tolikokrat očitala, da je nikoli ne pohvalim.

»In? A se imaš fajn?« spremeni temo, kot vedno, kadar ji je neprijetno.

»Ali ne vidiš?« pokažem proti na pol pokajeni cigareti v roki.

»Dobro ste to skrili. In izpeljali! Res sem mislila, da se dobimo s Tadejo in Mihelo,« nadaljujem.

»Pa si res mislila, da bi ti vsi trije skupaj res podarili samo predpasnik?« se smeji Zola. »Saj smo škrti, ampak tako pa spet ne.«

»Jaz sem bila s predpasnikom čisto zadovoljna,« se ji nasmehnem.

»Zola, daj mi en čik!« že od daleč kriči moja rahlo opita mlajša hči.

»Mislim, čigumi!« se popravi in najverjetneje na pol strezni, ko me zagleda. Nasmešek se ji kljub temu ne izbriše z obraza. Teja je Zolino nasprotje, vseeno pa bi med njima lahko potegnili kar nekaj vzporednic. Teja v zadnjem obdobju v družbi prekipeva od energije. Še nekaj let nazaj ni bila takšna, vedno sem sumila, da je žrtev medvrstniškega nasilja, vendar mi tega nikoli ni priznala. Zdaj pa je pravo nasprotje tiste nesigurne Teje. Včasih se vprašam, ali ni morda to maska, ki si jo je nadela, da je nič več ne bi presenetilo in prizadelo. Teja ima krajše, svetlejše in redkejše lase kot Zola, oči so moje, očetov je samo nasmehek. Tejo fascinirajo dokumentarne oddaje o

serijskih morilcih in glasbenikih, resničnostni šovi in včasih posega po rumenem tisku, nad čimer pri nas doma nihče ni pretirano navdušen, ampak tako se vsaj za deset minut fokusira in kaj prebere. Tudi v šoli nima bleščečih ocen, a ji je za to vseeno. Je pa več kot praktična in odlična reševalka problemov. In njene pozitivne se človek res naleze.

»Danes naj vama bo! Ampak da ne bosta mislili, da bosta zdaj kadili pred mano ... in doma,« jima povem in napovem prihodnost, ki se je bomo sveto držale. Nikoli se ne bomo več tako sprostile ena pred drugo. Vedno sem občudovala kolegice, ki imajo s svojimi otroki prijateljski odnos, ampak sama sem bila že od nekdaj mnenja, da neki red in distanca med starši in otroki morata biti, če ne, ni zdravo.

»Mami, pa ti si luda, ej!« reče Teja in me poljubi na levo lice.

»Tole moram pa ovekovečiti!«

Še preden uspem nasprotovati, že delamo selfi, ki bo kasneje krasil Tejino steno. Edina slika, na kateri bom jaz, na ostalih je s prijatelji. Očetovi sliki pa se skrivata v denarnici in medaljonu, ki ji ga je kupil enkrat na morju. Tiste skupne, ki sva jih imela obešene po hiši, sem v zadnjih letih v večini s težkim srcem umaknila, saj sem si predstavljala, da se Pavel ne more počutiti najbolje, če ga vsako jutro na steni gleda moj mož.

»Govor! Govor! Govor!« se razlega po vsej dvorani, ko se vrnemo nazaj.

Sestrična Mara mi prinese mikrofona, ki ga imamo po navadi na njenih feštah za ponesrečene karaoke.

»Ja, s čim naj začnem? Najprej ena velika zahvala vsem skupaj, da ste tole izpeljali. Sploh glede na to, da sem v telefonu ene svojih hčerk zapisana s kratico FBI, mi tole ne bi smelo uiti.« Ozrem se po zbrani množici, ki stoji in vame uperja kozarce, njihov pogled pa je trenutno na Teji, ki skomiga z

rameni in odgovarja nekaj v smislu, *če pa si FBI*. »Torej, hvala vsem, ki me pet desetletij, no, nekateri malo manj, spremljate skozi življenje in bodrite v težjih, ja, res ni bilo vedno lahko, pa z mano nazdravljate v tistih lepših trenutkih. In hvala, da mi na splošno osvetlujete življenje. Prekrasni ste! Iz srca sem vam hvaležna.«

»Pa saj niste resni. Hecate se,« rečem, ko po predstavitvi mojega življenja, ki sta jo skupaj, kot se za praznovanje abrahama spodobi, v rimah, odvodili Zola in Teja, izvem, da so mi za pol leta najeli atelje v bližini Starega gradu, ki sem ga v preteklosti že večkrat želela najeti, pa je vedno prišlo kaj vmes.

Ko se peljemo domov, sem izčrpana, ampak res srečna. V avtu zadremam in sanjam o Simonu. V sanjah me vodi za roko, pelje me po cesti, ki se vije pred nama. Zdi se mi, da me vodi v Veliki kanjon, ja, večkrat sva se že pogovarjala, da bi lahko odšla tja. Upam, da nama uspe pravočasno, saj se zavedam, da naju, če se bo Simon ozrl nazaj, čaka podobna usoda kot Orfeja in Evridiko, le da sva zamenjala vlogi, jaz bom ostala, njega pa bo vzelo podzemlje. Upam, da se ne obrne, samo naj se prosim ne obrne. Obrne se.

Na Simonu so mi bile najbolj všeč njegove roke. Marsikdo bi si zdaj predstavljal mišičnjaka, ampak v mislih imam drug del rok, dlani. Na desni dlani je imel tatu. Čisto malega Jokerja, nahajal se je med palcem in zapestjem. Seveda lahko to povežemo tudi z njegovo ljubeznijo do kemije, tako nekako mi je razložil na enem izmed najinih prvih srečanj. Takrat sem se pretvarjala, da vem, da je Joker kemični inženir, da nisem imela pojma o tem, sem mu priznala šele enkrat po poroki, med gledanjem Batmana iz 1960. Imel je navado skleniti roke in se igrati s palcema, ju vrteti naprej in nazaj, naprej in spet nazaj. Z dlanmi me je večkrat božal, dokler nisem zaspala. Bile so hrapave, a hkrati nežne. Če bi izbirala, kaj mi je bilo najljubše na njegovem telesu, bi nedvomno rekla roke. Z njimi me je božal, z njimi me je objemal in z njimi dajal neki poseben občutek varnosti. Druga najljubša fizična prednost pa so bile vsekakor oči. Zrcalo duše, kar je bilo pri njem izrazito vidno. Njegov pogled je bil čist, prodoren. Ko me je pogledal, ko me je res pogledal, se mi je zdelo, da vidi vsako mojo misel, česar sem se včasih tudi malo bala. Njegove oči so bile nekako čisto posebno obarvane, lahko bi rekla, da so bile olivne. In žalostne. Ko sva bila še samo prijatelja, preden sva postala par, se mi je včasih zdelo, da se moram pred njegovim pogledom kar nekako skrivati. Ko je pogled usmeril vame, sem ga jaz hitro umaknila, saj se mi je včasih zdelo, da me z njim prosi za pomoč. Delal me je živčno. In tudi z najinega prvega srečanja so mi v spominu najbolj ostale njegove oči. Bila sem v lokalu, v katerem smo se takrat dobivali, in začutila sem, da me nekdo opazuje. Ko sem ga zagledala, se mi je nasmehnil, njegove oči pa so ostale otožne. Pogovarjal se je s prijateljem in me vsake toliko pogledal. V tem lokalu sva se srečala še kar nekajkrat, preden me je prvič ogovoril. Mislim, da mi je prvič rekel nekaj v smislu, *kaj pa ti, nimaš doma?* In mislim, da

sem odgovorila z besedami, *izgleda, da si prav toliko tukaj kot jaz, dragi cimer*. Nekaj časa je trajalo, preden sva spila prvo pijačo, po tem pa sva postala nerazdružljiva.

* * *

Ekstazi

Za diagnozo izvem med osmim obiskom zdravnika, približno štirinajst dni po svoji rojstnodnevni zabavi. Prej smo se pogovarjali o izgorelosti in stresu, zdaj pa zdravnik naenkrat govori o bolezni, imenovani ALS. Enkrat ali dvakrat pove celotno besedno zvezo, ki se glasi *Amyotrophic lateral sclerosis*. Ko kasneje na računalnik vpišem te besede, želim najti njihov izvor. Za ALS sem že slišala, enkrat sem o tej bolezni brala v nekem intervjuju, enkrat drugič pa sem o njej gledala dokumentarec. Me pa pri novih besedah, sploh takih, podobnih tem, zanima izvor. Prva izvira iz stare Grčije. *A* pomeni umanjkanje oziroma brez, drugi del besede izhaja iz besede za mišice, *mys*, in zadnji, *trophikos*, pomeni hranjenje. Se pravi, če nekoliko poenostavimo, mišice se ne morejo hraniti. Nekaj podobnega pove tudi zdravnik. *Lateral* je malo težje prevedljiva beseda. Tudi glede izvora obstaja več različic, nekje piše, da beseda prihaja iz latinščine, nekje je omenjena stara francoščina. Lahko bi rekli, da *lateral* pomeni nekaj, kar se navezuje na nekaj drugega ali iz tega izhaja, ampak se mi zdi to kar pomanjkljiva razlaga. *Sclerosis* pa ponovno izvira iz stare grščine in pomeni trdo.

Medtem ko doktor Bakijević našteva prve simptome, med katere spadajo glavoboli, težave z dihanjem, krči in napete mišice, ga naenkrat ne poslušam več, ampak se osredotočim na fotografijo, ki visi na steni, za njegovo desno ramo. Kako se človek, ki prinaša ljudem novice o njihovi smrti, odloči, da bodo njegovi pacienti občudovali njegovo jahto? Je to direktno in namensko posmehovanje ali samo splošno pomanjkanje empatije?

Zame ta slika pomeni možnosti, ki jih več nimam. Gospod Bakijević se ob jahti smehlja, brez ene same skrbi je. Smehlja se tako, kot se smehljaš ob zavedanju, da imaš pred seboj še mnogo let. Meni vsekakor ni do smeha, čeprav me ta fotografija spomni tudi na nekaj lepega.

Vsako leto sem odštevala dneve do poletja, samo zato, da bomo šli na morje, vsako leto sem vsaj mesec preživela v naši prikolici, na otoku Hvaru, v Vrboski. Namesto zdravnikovega govorjenja in nizanja dejstev o bolezni in nadaljnjih pregledih slišim škržate, ki se skrivajo na borovcih na plaži.

Enkrat sem prebrala, da se škržati izvalijo globoko v zemlji, da potrebujejo trinajst do sedemnajst let, da pridejo na plano za nekaj tednov, potem pojejo in umrejo. To je podatek, ki ga v tem trenutku s kančkom ironije, ki ga premorem, lahko preslikam nase. Zdi se mi, da bom želela v času, ki ga imam, nadoknaditi vse, česar nisem storila, in prepričana sem, da tega ne bom zmogla, če ne bom razrešila uganke, ki me spremlja že toliko let.

Moji starši so prikolico kupili, ko sem bila stara devetnajst let. Prvo poletje, to je bilo potem naslednje leto, ki sem ga tam preživela s prijatelji, mi je najbolj ostalo v spominu, pa čeprav smo skupaj preživljali še vsa nadaljnja poletja na faksu. Pili smo viski kole in se zakajali z Bojanovo domačico. Enkrat, bila je sobota, smo odšli žurat v diskoteko v mesto Hvar. Mihela je peljala avto moje mame, rekla je, da se bo žrtvovala in ostala trezna, sicer po tem, ko smo vsi skupaj skadili že dva jointa.

Nekje na polovici noči, ko sem se rahlo oddaljila od svoje skupine, sem plesala z enim izmed fantov, ki so se že cel večer motali okrog nas, bile smo namreč tri samske punce in Bojan ter Peter, ki očitno nista delovala dovolj teritorialno, sploh glede na to, da se je Bojan po eni uri lizal že z drugo punco, ki ni pripadala naši skupini, Peter pa je pri šanku tolkel

po viskiju, kot da jutri sonce ne bo več posijalo. Fant se mi je predstavil, ime mu je Adel in prihaja iz Kozarca v Bosni. Povedala sem mu, da živim v Ljubljani in da želim postati slikarka. Po tem mi je v roke potisnil tabletko in mi rekel, da naj mu zaupam. Vprašala sem ga, kaj je to in ali lahko postanem odvisna od tega, je rekel, *ekstazi, ne, seveda ne, od ene tabletko pa res ne boš odvisna*. Rahlo me je bilo strah, ampak bila sem ravno dovolj navdušena nad tem, kako se je večer razvijal, da sem tabletko brez globljega razmišljanja s posebnim zanosom nesla v usta. Ne vem, kako hitro je začela droga delovati, meni se je zdelo, da v trenutku. Začutila sem neskončno srečo, euforijo in globoko povezanost z Adelom. Plesala sva in cel svet se je vrtel okrog naju, za naju, obdajale so naju barve, ki so oddajale žarečo toplino in vse je bilo pred nama. Ko sem se zazrla v njegove temne oči, se mi je zdelo, da tonem vanje in da me vlečejo vase kot živi pesek. Droga je delovala v intervalih, včasih bolj izrazito, včasih manj, ampak bilo mi je vseeno, po licih so mi tekle solze sreče.

Šele zdaj, skoraj trideset let kasneje, ko mi po licih spet polzijo solze, a tokrat niso srečne, sem se spomnila podrobnosti, ki se mi je prej zabrisala v spominu. Zjutraj, ko sva se z Adelom razšla in nadaljevala vsak po svoji poti, brez nesmiselnih obljub in želj po pismih in stikih, sem mu podarila verižico iz medenine, ki sem jo v mladih letih nosila za srečo. Kmalu za tem je izbruhnila vojna, najhuje je bilo na jugu Hrvaške in v Bosni in večkrat sem se spraševala, ali je Adelu uspelo preživeti, in če je, kako zelo so ga ti grozljivi dogodki oropali mladosti in brezbržnosti, ki ju je nosil v srcu. Lahko si domišljam, da je v najtežjem trenutku stisnil obesek Sončnega kralja na medeninasti verižici in da ga je ta ponesel nekam daleč, v svet miru, kjer se je zaljubil, imel otroke in bil srečen.

Zdravnik še kar govori in dolgovezi. Njegov glas je doneč in monoton, niti sekunde ne bom več zdržala s poslušanjem tega nevzdržnega zvoka, ki me praska po ušesih. V tem trenutku pogoltnem čustva, ki jih bom držala v sebi še kar nekaj tednov po tem srečanju. Nekje sem slišala, da imajo zdravniki sedem minut časa za enega pacienta, meni se zdi, da sem v ambulanti že celo večnost. Zdravnik mi preseda s svojo nesramnostjo do drugih pacientov. Njegovo govoričenje mi načinja živce, boljše delo imam. Itak pa se nič ne da spremeniti. Ali pač?

»Se opravičujem,« ga prekinem. »Ali lahko zdaj grem? Mudi se mi, dogovorjena sem.«

»Ampak ...« Zdi se mi, da je presenečen. Verjetno ni navajen, da kdo posega v njegove modre in naučene besede, kaj šele, da ga niti ne posluša do konca. »Ampak nisva se dogovorila za naslednje korake,« reče.

»Ja, ja. Samo datum mi povejte, bova na naslednjem pregledu nadaljevala, saj načrtujete naslednji pregled?« vprašam.

»Seveda, nedvomno, in to kar hitro,« mi odvrne.

»No, vidite, pa je stvar rešena,« rečem in vstanem.

»Sestra vam bo dala datum!« zakliče za menoj, ko grem skozi vrata njegove nevrološke ordinacije.

Ko odhajam z zapisanim datumom na samolepilnem rumenem listku, se mi zdi vse skupaj kot v filmu. Takrat še ne morem vedeti, kaj vse se bo dogajalo v mojih naslednjih obiskih te ordinacije, ne zavedam se še, da bom zahtevala drugo mnenje in zavrnila diagnozo, ki mi je predpisana, ampak lepo počasi, vse bom izvedela, že tako mi življenje prehitro polzi iz rok.

Ko se kasneje dobim z Mihelo, se smejiva njenim prigo-dam v službi, kjer med njenimi sodelavci in tajnico poteka tiha vojna, ki jo direktor vestno poskuša razrešiti, in zdi se,

da bova tole srečanje izpeljali brez sivega oblaka nad nama, dokler me naenkrat ne vpraša:

»Čakaj, a nisi imela ti danes zdravnika? Kaj je rekel, že kaj vejo?«

»ALS,« rečem suho. »Mišice mi odpovedujejo. Naj še malo ostane med nama.«

Mihela me objame. Ostala je brez besed.

»Saj je okej,« rečem. Kot že rečeno, čustva sem pustila v ordinaciji.

»Pa je to ozdravljivo?« reče in skuša neuspešno zadržati solze.

»Ne,« odvrnem in šele zdaj se mi zazdi, da je postalo resnično.

Mihela je edina oseba v mojem življenju, ki ji nisem nikoli ničesar zamolčala. Ona je več kot prijateljica, je moje zatočišče, kjer lahko brez filtra izrazim svojo skrb, dilemo ali radost. Še Simonu včasih nisem znala ubesediti nekaterih svojih občutkov in misli, z Mihelo pa to nikoli ni bil problem. Tudi če je šlo za nekaj, česar sem se sramovala še sama pred sabo, vedno mi je dajala občutek varnosti, da je med nama prostor brez obsojanja. Pri drugi najboljši prijateljici, ki jo imam, Tadeji, sem imela večkrat občutek, da tudi sama ne razgrne celotne zgodbe, zato sem se tega držala tudi jaz. Pa ne zato, ker ji ne bi zaupala, zgolj iz nekega nenapisanega pravila, ki se je ustvarilo v najinem odnosu. Vedno se mi je zdelo, da tistih res najglobljih skrivnosti pač ne deliva med seboj, in to se mi je zdelo čisto v redu. Mihela, na drugi strani, pa je nosila svoje srce na dlani in v pogovoru je vedno znala postaviti pravo vprašanje, na katero sem morala odgovoriti.

Zato je bila Mihela tudi prvi klic, ki sem ga opravila, ko sem se resnično zavedela, da je Simon izginil. Vedno je spustila vse iz rok in prihitela in bila je najboljša opora, ki bi si jo človek lahko zaželel. Bila je tudi prva, ki sva ji zaupala novico

o tem, kaj se dogaja z najinim Timonom. Prva, ki sem jo poklicala po tem, ko sem izvedela, da sta v meni vzniknili Zola in Teja. Tista, ki sem jo največkrat vprašala za mnenje, ker sem vedela, da bo to brez obsojanj in očitkov, ne glede na to, kaj sem storila ali kaj se mi je zgodilo. Miheli sem tudi prvi povedala za Pavla, takrat sem se blazno bala, da me bodo ljudje obsojali, da niti toliko nisem mogla počakati, da bi pokopala moža. Mihela se je takrat namesto tega iskreno razveselila in me pozvala, da gremo skupaj na večerjo, da ga spozna. »Res mi je všeč tvoj okus za moške,« mi je pomežiknila na vratih, ko smo odhajali iz restavracije. Vedno me je bodrila in spodbujala, tudi če se o čem nisva strinjali. Bili sva si blizu, podobni, ampak hkrati nisva nikoli tekmovali med seboj, in to je tisto, kar v ženskih prijateljstvih največ pomeni. Samo tako so lahko zares pristna.

Simonove besede so me vedno božale, prav tako kot njegove roke. Ne glede na to, koliko sem se potrudila, da bi iz njega izzvala plaz žaljivk, se ta nikoli ni zgodil. Sama sem, ko je prišlo do nestri-njanja med nama, znala biti hudobno nesramna, on pa se nikoli ni spustil na moj nivo. Nikoli me ni užalil ali zmerjal; tako kot je bil precizen na vseh ravneh življenja, je bil tudi pri komunikaciji. Nikoli ni rekel česa, kar bi lahko kdaj obžaloval. Namesto tega je imel zame prav posrečen izraz, klical me je Pupi. Na začetku najine zveze, no, ne samo na začetku, tudi kasneje, mi je po stanovanju puščal majhna pisemca, naslovljena na Pupi. V njih me je po navadi čakal kakšen verz ali kaj takega. Nikoli nisem spoznala koga, ki bi bil tako pozoren. Kljub temu, da je bil kemik in da so ga zanimale različne kemijske reakcije in spojine, je bral in pisal poezijo. Ljub mu je bil Rilke, njegove Devinske elegije je hranil v predalu nočne omarice, zraven nogavic. Prebiral jih je vedno znova, včasih mi je nekatere dele bral na glas in potem je vedno rekel, *vidiš, tega nisem pa nikoli prej opazil. Rilke je bil res en velik pesnik*. Mnogokrat se mi je zdelo, da mu pri poznavanju literature, in mogoče še marsičesa, ne morem parirati, ne glede na to, koliko se potrudim. Veliko sem brala, imela sem rada knjige, a ob njem me je venomer prežemal občutek manjvrednosti, boljše rečeno neznanja, saj je vedel vse o vsem. Bil je poln zanimivih in fascinantnih anekdot in užitek ga je bil poslušati, saj je, še posebej o literaturi, govoril z neko posebno vznesenostjo, strastjo.

Simonova poezija je bila tekoča, rad se je igral z različnimi pomeni in ravnmi besed, njegov jezik je bil zgoščen in poln mitoloških metafor. Rada sem prebirala njegovo poezijo, ponesla me je v neznano in večkrat sem ga prosila, da naj poskusi z objavo, vendar je rekel, da tega ni sposoben, da gre zgolj za intimo, ki je

ne želi zbanalizirati. In tako se mi je od nekdanj zdelo, da sem privilegirana, da imam možnost brati njegove mojstrovine.

* * *